

ketak, idazleen artean izan duten harrerak, hitz batez, tradizioak. Eta niretzat bederen, beti problematsu gertatzen diren gramatik zulentasunezko eritzien gainetik dago tradizioa. Ez ditzagun filologia eta hizkuntza bizia, hizkuntza-tresna, nahas. Nahiago dut «habitante»ren ordaintzat *biztanle* hitz «okerra», jadanik XIX. mendeko idazleek hainbat erabili zutena, *bizilagun* perifrasi, askoz anbiguo eta esangura zabalagokoa baino. Halaber, *sorterri* zaharrak ez du azken urteotan «patria»k hartu duen adiera politikoki konnotatua ordaintzen: *aberi*-k, aldiz, bai. Hildo berean, euskal parteko hainbat hitzetan (*eus* eta *euz*-ez hasten direnez ari naiz batez ere) adierazten direnei dagokienez, ez zait hiztegi bat tankera horretako eritziak, arrazoiak eta desarrazoiak, plazaratzeko tokirik aproposena iruditzen.

Inprenta-lana, Euskal Hiztegi Modernoaren funtseko lan batek merezi zukeenaz guztiz behetik dago, eta horrelako lan batetan badu puntu honek bere garrantzia. Orobat koadernape-naz, kontsulta-liburu batetan ahulegia eta hauskorregia gertatzen denaz.

Baina nire ustezko akats erlatibo guztiz baztergarri hauek ez dute Kintanak eta bere ekipoak burutu duten lan eskerga lausotzen. Akatsok, gainera, eta adierazi denez, hiztegiarenak baino areago gure hiztegi-gintzaren egoerarenak dira. Obra hor dago. Ikasleak mirariturik geratuko dira, ulertzen ez duten hitza azkenean hiztegi batetan agertzen dela ikusteaz: *Euskal Hiztegi Modernoa*-z ez da jadanik egia «ez daude diren guztiak eta ez dira dauden guztiak» hura. Eta idazleak ez du hainbat denbora galduko ez eta hainbat buruhauste izango bere lanean, ez urrik eman ere. Zeren, beharbada, *Euskal Hiztegi Modernoa* ez da hiztegi on bat izango. Baina badu hori baino meritu erbakikorrago bat: oro har, dugun hiztegitik onena eta hobereena dela.

*** **Zorion ustela.** Arduradunak: Koldo Izagirre, Ramon Saizarbitoria. Partaideak: B. Atxaga, X. O. Maketa eta grafia: J. B. Berasategi. 32 orrialde 19 x 28. 100 pezeta.

Ustela sailaren bigarren alea. Ataria, aldizkari independenteen independentasunaz. «n oraindik ere egun oraindik ere egun», euskaldunak bere herrian oraindik pairatu behar duen marginazioa adierazten duen gertakari aski bitxi baina mingarri bati buruzko gogoeta. Izenbururik gabe, euskal kultur estratejiaren aspektu baten kritika. «Herria euskara literatura eta horrelako batzuk», inguruko literaturgintzen imitaketa alfe-

rrak ekar diegazukeen kalteaz eta euskal literaturgintza efikaz batek urratu behar lituzkeen pausoez. Izenbururik gabe, literatur ihardun esperimental bat. «Grandeur nature», L. Berlangaren azken filmaren gai polemikoaren birkreazio batek eta filmeari berari buruzko erreseina batek osatua. Bernardo Atxagaren literatur zati bat, zeinari X. O. ren beste bat, «Zorrien balada», jarraitzen baitzaio. Poema batek eta zenbait zati eta ohar laburrek osatzen dute kontrakultur literaturarik serioenaren molde eta joeren barnean taxutzen den ale hau. Azpimarkagarria zati grafikoaren kalitatea eta egokitasuna, textuen irkurgarritasunaren onetan gertatzen dena. Guztiz gomendagarria euskal literatur problematikaz arduratzen direnentzat, gure literatura burokratikoaz asperturik, beste hizkuntzetara jo behar izan duenarentzat, edo astialdian, komuncan eseririk adibidez, marrazki eta paragrafo batzu ikusiz denbora pasa nahi duenarentzat, baldin gaurko literaturgintzarekiko sentsibilitate apur bat badu, noski. Euskara batua, baina inongo galeriari inolako amore-ematerik egiten ez zaiola.

***** RAMON SAIZARBITORIA. Ene Jesus edo Jesus, Jesus, Jesus Maria eta Jose.** Hitzaurrea: K. Izagirre Urreaga. Juan J. Lasa-ren epilogoia, Kriselu editoriala. Donostia, 1976, 178 or. 12 x 17. 250 pezeta.

Kontuz irakurle, Saizarbitoriaren bi lehen nobelez Saizarbitoria nobelagilearen imagina bat itxuratu baduzu. Saizarbitoria hau ez da kalitate-maila garai bat galdu gabe nobela guztiz irakurgarriak, komertzialak esango nuke, eskaintzeko miraria lortzen zuena, urtean behingo nobela-irakurle euskaldunari esrialdi (edo etzanaldi) batetan 100 metro osoa irakur arazten ziona. *Ene Jesus* nobela zail bat da. Honetan ez dugu argumentu-hari utzezinik edo kilikagarririk. Gizon bat ohean datza, hil zain, eta ez aspertzeko historia atseginak asmatu eta moldatu nahian ari da. Baina, gaisoaldi edo logabetasunetan horrelako zerbaitetan saiatu denak dakienez, hori ez da erraza gertatzen, hariak nahasi egiten baitira eta ezina baita pasarte-segida koherente bat moldatzea. Hori da dena, edo hori izan daiteke dena.

Euskal kreazio-literaturari begiraturik, aitortu behar dugu «literatura herriarentzat» eta antzeko slogan erdiegiako eta nahasleek eraginik burutu dugun literaturgintzaren balantzea ez dela oso distiratsua izan. Topiko ambiguo horiek, idazleen zabarkeria zuzitzeko eta gure irakurlegoaren sektore filisteo eta ezprestatuenean literatur diktadura legeztatzeko baizik ez digute balio izan. Atxakiek, itxurakeriek eta eperik laburrenera soilik ikusten duen literatur estrategia kaltegarri batek markatzen duen egoera honetan, *Ene Jesus*, gauza ororen gainetik idazle sentitzen den eta bere eginbidean duen erantzunkizun larriaz oharturik jabetzen den gizon baten obra da, hitz bakoitza esaldi bakoitzean, esaldi bakoitza pasarte bakoitzean eta pasarte bakoitza nobelaren osotasunean tankeratzen, pisatzen eta neuritzen bi urtez egunero hainbat orduz iharduteko bezain zoroa eta zuhurra